

Hodnocení bakalářské práce Natálie Labut'ové Český literární antisemitismus pod lupou.

Práce od samého počátku naznačuje, o jak nejen citlivé, ale všestranně komplikované téma se jedná. Autorka se na počátku textu velmi zodpovědně pokouší s různými várkami zdařilosti citacemi z rozličných materiálů osvětlit pojmy, jichž dále užívá (asemitismus, antisemitismus v několika variantách, anti-judaismus, sionismus ...), nicméně směr definic či pouček spíše signalizuje cestu do částí, jež mnoho jasů do problematiky „českého literárního antisemitismu“ nepřinesou. Souhlasím s tvrzením bakalaristky, že „*antisemitismus je starý jako židovství samo*“ (s. 4), zároveň si však musím připustit, že za zjištěním příčin onoho antagonismu musím kamsi hluboko do minulosti, vše „nové“ mohou být pouze výsledky více či méně zdařilých improvizací, záblesky dobových „poznání“, výstřelky chvilkových vášní odborníků i „odborníků“, všemožných „pro“ a „proti“ všech možných mocných, mocnějších, hlasitějších, ublíženějších, uraženějších, poníženějších nebo dočasných vítězů chmatajících zoufale po jediné správné interpretaci ...

Nejasné důsledky této různosti pohledů možno předpovědět i očekávat i v dalších částech práce, totiž u následného zacházení s texty dvou vybraných tvůrců – Petra Bezruče a Jana Nerudy; mnohost ostatně naznačuje již rozepře Aleše Hamana s „*mladými badateli*“, jejichž „*suverenita, s jakou (...) používali pojem antisemitismus*“ (řeceno A. Hamanem) ho překvapila. Touto zmínkou upozorňuji na možné rozkolísání úvah a snad i pokusů o závěry v této bakalářské práci na těchto úvahách a pokusech postavené. Evropská (ale i mimoevropská) literatura mnoha národů a mnoha staletí proti toku času zmiňuje nejednou byť jen běžně konstatovanou nenávist vůči židovské komunitě vyřazené již epochy (!) zcela samozřejmě mimo většinovou společnost, takže – jak obecně známo – „dávno před holokaustem...“

S tímto vědomím a s nekonečným respektem k minulým epochám mně uzavřeným a mně neznámým nezbyvá mi než pokorně přemítat, neznám-li skutečná a v hlubině duší mluvčích (tedy Bezruče i Nerudy) uložená přesvědčení, nevím-li nic o jejich vzdělání, o případné životní zkušenosti, o privátní motivaci, o dobovém koloběhu názorů, úvah, o důvodech a příčinách publikovaného ať na stránkách denního tisku či v textu s ambicemi uměleckými, neb cokoliv může být diktováno náhlým dobovým „vyšším“ záměrem ekonomickým či politickým, citem, pudem, atmosférou vnější, ale též z náhlé či dávné a hluboké lásky i nenávisti, z obavy, zášti, opatrnosti, bezprostřední potřeby ...

Na s. 46 autorka píše:

„V uměleckých textech není možné ztotožňovat osobnost autora s lyrickým mluvčím či s lyrickým subjektem“.

Souhlasím (přes Šcipačevovo vyznání „v životě bych mohl zalhat ti,/ ale v písni bych to nedoved“, Sloky lásky, 1959), ale proč se autorka na téže straně domnívá, že „*Jinak je tomu u neuměleckých textů*“? Snad proto, že v beletrii si autor prostě „lhát“ může, ale v novinách píše jen a jen svatou pravdu? Zatímco v beletrii si jen tak rekreačně hová a vymýšlí, v novinách cedí krev? Samozřejmě vím, že píšu tato slova s nadsázkou a nikoliv, abych bakalaristce jakkoliv škodil, ale chtěl jsem právě tímto nadsazením upozornit na kolísavou nejistotu a možné omyly vyvolané unáhleným tvrzením: „tak tady máte konečně pravdu!“

Proč následující slova:

„Zatímco u Bezruče jsme mohli antisemitismus (či spíše asemitismus) pozorovat v díle a nemohli jsme jej spojovat přímo s Bezručovou osobností, u Nerudy lze předpokládat jednotu toho, co píše a co si myslí“ ? (s. 46).

Svatá prostoto! Odpověď je přece na dlani: zatímco u Bezruče jde o text básně a pravda může být daleko, u Nerudy jde o pasáž z novinového článku. A máme tě, pacholku! Záměry? Důvody? Příčiny? Pouhá přítomnost na opavské konferenci věnované milovanému tam básníkovi Bezručovi by autorce mohla otevřít oči. Upřímně: překvapuje mne – stejně jako kolegu Hamana – „*ne právě příjemně suverenita*“ těchto cestiček k těmto „závěrům“.

Práci samozřejmě neodsuzuji ani nezlehčuji, pochválit musím – a rád – zvláště její první, teoretickou silně fundovanou polovinu, ve druhé už autorka zápasí s vlastními fantomy, i tu považuji za velmi upřímnou a poctivou – jakkoliv – věřím, že prozatímni – cestu do „Nikam“.

Vzhledem k občasným přestupkům proti dobrým gramatickým a stylistickým mravům navrhuji práci klasifikovat jako velmi dobrou.

V Plzni 8. května 2023

Jiří Staněk
oponent

Souhlasí s originálem
Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
katedra českého jazyka a literatury
J. Staněk